

Oslo kommune
Bystyrets sekretariat

Kommunal- og regionaldepartementet
Kommunalavdelingen
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Dato: 15.09.2006

Deres ref:

Vår ref (saksnr):

Saksbeh:

Arkivkode:

200601321-4

Siri Dolven, 23461272

022.0

OSLO KOMMUNES HØRINGSUTTALELSE - ENDRINGER I VALGLOVEN

Oslo valgstyre behandlet i møte 12.09.2006 sak om høring – endringer i valgloven. Innstillingen ble enstemmig vedtatt, med unntak av forslag til endring av §8-4 og § 9-5 som ble vedtatt mot 1 stemme (RV).

Valgstyret fattet følgende vedtak:

”Oslo valgstyre avgir følgende uttalelse til Kommunal- og regionaldepartementets høringsnotat om endringer i valgloven:

Til § 2-3 overskriften og nytt 3. ledd:

Oslo kommune støtter departementets forslag om å innføre obligatorisk valgkort i alle landets kommuner. Dette vil kunne medføre at flere får informasjon om hvilken kommune de er manntallsført i slik at de møter opp på rett sted valgdagen.

Til § 2-9:

Oslo kommune støtter departementets forslag om at det i forskrift kan gis bestemmelser om produksjon, utforming, utsendelse og bruk av valgkort. Forskriften må ikke utformes slik at det ikke blir anledning til å få inn annen lokal informasjon på valgkortet.

Til § 8-1 annet og tredje ledd:

Oslo kommune støtter ikke departementets forslag om å endre siste frist for avgivelse av forhåndsstemme innenriks til siste torsdag før valgdagen, fordi det er vanskelig å nå frem til velgerne med informasjon om endringer av frister som påvirker velgernes mulighet til å avgi stemme. I Oslo ble det avgitt ca 10 000 forhåndsstemmer i Oslo siste fredag før valgdagen i 2005.

Oslo kommune støtter departementets forslag om å endre på fristen for mottak av forhåndsstemmer til første tirsdag etter valgdagen kl. 20.00. En slik fristjustering vil i seg selv medføre at de fleste forhåndsstemmer som tidligere har blitt forkastet som for sent innkommet, vil bli tatt med i valgoppgjøret.

Bystyrets sekretariat

Postadresse:
Rådhuset, 0037 Oslo

Telefon: 02180
Telefaks: 23 46 18 46

E-post: postmottak@bys.oslo.kommune.no

Til § 8-3 sjette ledd tredje punktum

Dersom forslag til endringer i § 8-1 blir vedtatt, har ikke Oslo kommune noen synspunkter på departementets forslag om å endre fristen for når søknad om ambulerende stemmegivning må være innkommet til kommunen, da dette anses som en konsekvens av foregående.

Til § 8-4 tredje ledd og § 9-5 annet ledd annet punktum og nytt tredje punktum:

Oslo kommune støtter departementets forslag om at velger som er ukjent for stemmemottaker skal legitimere seg, eller at velgerens identitet kan bekreftes av en annen person over 18 år som legitimerer seg. Departementet bes å fastsette i forskrift krav til hvilken type legitimasjon som ansees som gyldig.

Til § 10-1 første ledd bokstav g:

Oslo kommune støtter departementets forslag om at stemmegivning som er kommet inn til valgstyret innen kl 20.00 første tirsdag etter valgdagen skal godkjennes.

Til § 10-4 femte ledd og nytt sjette ledd:

Oslo kommune støtter departementets forslag i femte ledd om at stemmesedlene skal telles i to omganger, ved en foreløpig opptelling og en endelig opptelling. Foreløpig opptelling skal foretas ved manuell telling av stemmesedlene. Den foreløpige opptellingen av stemmesedlene kan likevel foregå ved hjelp av edb-teknisk utstyr dersom det benyttes et annet system ved den foreløpige opptellingen enn det som benyttes ved den endelige opptellingen.

Oslo kommune støtter ikke departementets forslag til nytt sjette ledd der det fremkommer at dersom det gjennomføres kontrolltelling av stemmesedlene grunnet avvik i resultatet mellom den foreløpige og endelige opptellingen, skal denne tellingen foregå manuelt. Oslo kommune mener at dette ikke bidrar til et mer nøyaktig valgoppgjør. Oslo kommune innførte maskinell telling i 1981 fordi det var vanskelig å gjennomføre et manuelt valgoppgjør med tilstrekkelig grad av presisjon. Erfaringene ved bruk av maskinell opptelling er at denne metoden er langt mer nøyaktig enn en manuell opptelling. Det er derfor naturlig at man bruker den mest nøyaktige metoden som siste opptelling og ikke bruker en upresis manuell metode som siste kontroll.

Det anbefales at departementet i stedet for å stille krav om manuell kontrolltelling vurderer å gjeninnføre ordningen med statlig godkjenning av elektroniske løsninger og vurderer å innføre krav om dokumentasjon av gjennomførte tester i forbindelse med kommunenes valgoppgjør.

Til § 10-5 første ledd første punktum:

Oslo kommune støtter departementets forslag om at foreløpig opptelling av stemmesedler avgitt på forhånd kan starte søndagen før valgdagen,

Skjæringsdato for manntallet

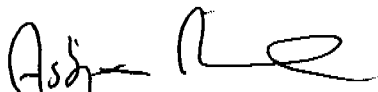
Oslo kommune støtter departementets forslag om å flytte skjæringsdatoen for manntallet fra 31. mai til 30. juni i valgåret.

Tidspunkt for meningsmålinger

Oslo kommune har ingen synspunkter på tidspunkt for publisering av meningsmålinger.”

Bystyrets sekretariat viser også til vedlagte utskrift av saksfremstillingen der vurderingene av de enkelte forslagene fremkommer. Utskrift av protokollen følger også vedlagt.

Med hilsen

Asbjørn Ausland
kontorsjef

Siri Dolven
spesialkonsulent

Saksframlegg

Til: Valgstyret
Fra: Direktøren
Saksbeh:
Telefon:

Dato: 01.09.2006
Vår ref(saksnr): 200601321-1
Arkivkode: 022.0

HØRING - ENDRINGER I VALGLOVEN

Saken gjelder:

Kommunal- og regionaldepartementet har den 20. juni 2006 sendt ut et høringsnotat med forslag til endringer i lov av 28.06.2002 nr 57 om valg til Storting, fylkesting og kommunestyre (valgloven). Høringsfristen er satt til 20. september 2006. Bakgrunnen for endringsforslagene er å rette opp i forhold som ikke fungerte tilfredsstillende ved stortingsvalget i 2005. Formålet er å redusere antall stemmegivninger som blir forkastet. Høringsnotatet følger vedlagt som trykt vedlegg.

Departementet foreslår følgende endringer:

- Kommunen v/valgstyret sørger for at det blir sendt ut valgkort til alle stemmeberettigede som er manntallsført i kommunen, og som har bostedsadresse innenriks (unntatt Svalbard og Jan Mayen).

Etter departementets vurdering vil et slikt tiltak bidra til at færre velgere avgir stemme i en annen kommune enn der de er manntallsført på valgdagen, og dermed reduseres antall forkastede stemmegivninger på dette grunnlag.

I dag er det opp til den enkelte kommune selv å avgjøre om man ønsker å sende ut valgkort til sine velgere. Oslo kommune har sendt ut valgkort til sine velgere siden 1981. Valgkortet anses som den viktigste informasjonskilden til velgerne. Valgkortet inneholder nyttig informasjon om hvilket valglokale velgeren hører til, hvor det er mulig å forhåndsstemme, åpningstider osv. I tillegg inneholder valgkortet informasjon om hvor i manntallet velgeren er innført, noe som gjør at valgavviklingen i lokalene blir langt mer effektiv. Ved stortingsvalget i Oslo i 2005 ble 567 stemmegivninger forkastet fordi velgeren ikke stod i manntallet. Det antas at en vesentlig del av disse velgerne var manntallsført i andre kommuner, der det ikke var sendt ut valgkort. Ordningen departementet foreslår vil derfor høyst sannsynlig ha den effekt at færre stemmegivninger forkastes.

Departementet foreslår videre at det i forskrift kan gis bestemmelser om produksjon, utforming, utsendelse og bruk av valgkort. Sekretariatet har ingen bemerkninger til dette bortsett fra at en slik bestemmelse i forskrift ikke må bli så rigid at det ikke lar seg gjøre å informere om lokale forhold på valgkortet, for eksempel Oslo kommunes gjennomføring av direkte valg av bydelsutvalg.

Sekretariatet vil anbefale at valgstyret slutter seg til departementets forslag om valgkort til alle stemmeberettigede i Norge.

*- Forhåndsstemmeperioden skal avsluttes - innenriks: Siste torsdag før valgdagen
utenriks: Fredag en uke før valgdagen.*

I dag kan forhåndsstemmegivningen foregå frem til siste fredag før valgdagen. Denne fristen gjelder forhåndsstemmegivning både innenriks og utenriks. For å skape bedre tid slik at flere stemmegivninger vil nå frem til valgstyret i tide, foreslår departementet å endre fristen slik at siste frist for å avgi stemme innenriks settes til siste torsdag før valgdagen innenriks og fredag en uke før valgdagen utenriks. En slik endring vil etter departementets syn føre til at antall forkastede forhåndsstemmegivninger blir redusert.

Ved kommunestyrevalget i Oslo i 2003 ble 70 stemmegivninger forkastet fordi de kom for sent frem, 29 innenriks og 41 utenriks. Ved stortingsvalget i Oslo i 2005 var tilsvarende tall 271 med henholdsvis 141 innenriks og 130 utenriks. De samme regler og frister gjaldt for begge valgene. Etter at valgoppgjøret i 2005 var ferdig ble det mottatt ytterligere 205 stemmegivninger. Selv om det er beklagelig at stemmegivninger må forkastes, må likevel omfanget i forhold til totalt antall avgitte stemmer sies å være begrenset. Vi mener også at en vesentlig del av de 271 stemmene som ble forkastet i 2005 var nådd frem til Oslo postdistrikt, men på grunn av Postens interne rutiner ble de ikke utsendt før etter kl 20.00 på valgdagen, altså for sent i forhold til fristen.

En fremskynding av siste frist for forhåndsstemmegivning kan bidra til å redusere antall forkastede forhåndsstemmegivninger. På den annen side kan endringen medføre at en rekke velgere ikke får stemt fordi de ikke har fått med seg at fristene er endret og møter opp etter gamle frister. Dette kan være velgere som har vært vant til å stemme på en norsk ambassade den siste uken før valgdagen eller velgere som innenriks venter til siste fredag før valgdagen. I Oslo var det i 2005 ca 10 000 velgere som avga forhåndsstemme siste fredag før valgdagen. Departementet sier selv i en annen sammenheng i høringsnotatet at det i dagens informasjonssamfunn er vanskelig å nå frem med informasjon. Det er rimelig å anta at det i en gruppe på 10 000 vil være mange som ikke vil oppfatte en slik endring. Det vil derfor være en risiko for at mange vil bli fratatt muligheten til å avgi stemme ved denne fristendringen, antakelig flere enn de stemmegivningene som ble forkastet fordi de kom for sent frem. Det møtte også frem velgere i Oslo rådhus både lørdag og søndag som ønsket å forhåndsstemme. Enkelte var utenbys velgere som ikke ville nå frem til hjemkommunen og hadde dermed forspilt muligheten til å delta i valget. Slike tilfeller fremkommer ikke i statistikken.

Det henvises til senere forslag om å forlenge fristen for når stemmegivninger skal være innkommet for å bli godkjent og antar at dette forslaget vil sikre at de fleste stemmegivningene vil komme frem til valgstyret i tide. Departementet peker også på muligheten for å stille krav til forsendelsesmåte. Departementet bør også drøfte med Posten hvordan man kan få til en mest mulig effektiv forsendelse.

På bakgrunn av risikoen for at flere velgere kan bli fratatt muligheten til å avgi stemme ved en forkortelse av forhåndsstemmeperioden anbefaler sekretariatet at valgstyret ikke slutter seg til departementets forslag.

- Frist for å søke om å avgi stemme ved ambulerende stemmemottaking må ikke settes senere enn siste torsdag før valgdagen.

Det er valgstyret i den enkelte kommune som fastsetter fristen for når søknad om ambulerende stemmegivning skal være mottatt. I henhold til gjeldende regler må fristen fastsettes mellom tirsdag og fredag i uken før valgdagen.

Tidspunktet for å søke om å få avgi stemme ambulerende må fremskyndes som en konsekvens av departementets forslag om nytt tidspunkt for når forhåndsstemmegivningen avsluttes. Dette har ingen innvirkning på valgavviklingen i Oslo.

- Forhåndsstemmegivningene må være kommet inn til valgstyret innen kl 20.00 første tirsdag etter valgdagen.

I gjeldende valglov er det fastsatt at forhåndsstemmegivningen må være innkommet valgstyret innen valgdagen kl. 20.00. Å endre fristen for mottak av forhåndsstemmer vil etter departementets vurdering føre til at flere forhåndsstemmegivninger kommer fram i tide. For Oslo sin del ville en endret frist i forhold til valget i 2005 medført at alle de 271 stemmegivningene som ble forkastet som for sent ankommet, ville hatt en mulighet til å bli godkjent. Den foreslåtte fristendringen vil imidlertid ikke bidra til en godkjenning av de stemmegivninger som kommer inn etter tirsdagen/etter at endelig valgresultat foreligger.

En slik endring vil føre til at det endelige valgresultatet vil bli noe forsinket. Forsinkelsen vil primært ramme det endelige, statistiske valgresultatet med kandidat kåringen som tidligere har blitt presentert på tirsdag. De foreløpige opptellingsresultatene har normalt en slik presisjon at mandatfordelingen vil være klar som tidligere, når det siste valglokalet har innrapportert sine resultater rundt midnatt valgdagen. Fristendringen vil heller ikke ha noen innvirkning på valgstyrets endelig behandling og godkjenning av valgoppgjøret som normalt skjer fredag etter valgdagen. Fristendringen vil også innebære at den endelige opptellingen kan fordeles over noe lengre tid.

Med bakgrunn i ønsket om å få flest mulig stemmegivninger med i opptellingsprosessen og de begrensede konsekvenser endringen har i forhold til fremleggelsen av det endelige resultatet, vil sekretariatet anbefale at valgstyret slutter seg til departementets forslag om endring av fristen.

- Velger som er ukjent for stemmemottaker, skal legitimere seg. Dersom velgeren ikke har legitimasjon, kan identiteten bekreftes av en annen person over 18 år som legitimerer seg.

Det er en grunnleggende demokratisk regel at hver velger kun får godkjent en stemme. Etter departementets syn vil et effektivt virkemiddel for å sikre dette være å innføre krav om at en velger må legitimere seg.

I Oslo og i mange andre kommuner har man i en årrekke praktisert en ordning valgdagen der velgeren har identifisert seg ved å oppgi navn og fødselsdato. Ordningen har vært smidig og bidratt til en effektiv valgavvikling i valglokalene. En har i løpet av alle disse årene aldri registrert forsøk på misbruk i forhold til ordningen som har hatt sin hjemmel i noe uklare retningslinjer i loven.

Departementets forslag bidrar til en opprydding i tidligere regelverk og bidrar også til en ensartet praksis i alle kommuner. Det anbefales likevel at departementet vurderer å fastsette i forskrift hva som anses som gyldig legitimasjon. En slik bestemmelse vil bidra ytterligere til en lik praksis i alle kommuner.

Ved valget i 2005 ble det satt søkelys på dette forhold ved valgavviklingen og departementets forslag til presiseringer i loven anses positivt. En skjerpet legitimasjonsplikt valgdagen vil imidlertid forsinke valgavviklingen i lokalene. Dette kan bety behov for å øke kapasiteten i valglokalene med flere avkryssere eventuelt øke antall valglokaler. I en avveining mot de grunnleggende prinsippene må de praktiske problemstillingene vike og det anbefales derfor at valgstyret slutter seg til forslaget.

- Foreløpig opptelling skal foretas ved manuell telling av stemmesedlene. Foreløpig opptelling av stemmesedlene kan likevel foregå ved et edb-teknisk system dersom det benyttes et annet system enn ved den endelige opptellingen.

Gjeldende bestemmelser i valgloven fastslår at stemmesedler avgitt på forhånd og stemmesedler avgitt på valgtinget skal telles hver for seg. Stemmesedlene skal telles opp i to omganger, ved en foreløpig og en endelig opptelling. Gjeldende regelverk stiller visse krav til prosedyrene rundt opptellingene, men ingen krav til hvordan selve opptellingen praktisk skal foregå. Departementets forslag vil være en presisering i forhold til gjeldende regelverk.

I Oslo har opptelling av valgtingsstemmene vært gjennomført med en foreløpig, manuell opptelling ute på det enkelte valglokale og en endelig, maskinell opptelling i Rådhuset. Både den foreløpige og den endelige opptellingen av forhåndsstemmene ble ved siste valg gjennomført maskinelt i Rådhuset, men med ulik skanner/operatør ved de to tellingene.

Av hensyn til velgernes tillit til at resultatet er korrekt, er det nødvendig å sikre nødvendig kontroll gjennom to uavhengige opptellinger. En videreføring av gjeldende regelverk på dette området er derfor nødvendig. Departementet mener i utgangspunktet at minst én opptelling bør gjennomføres som en manuell opptelling av stemmesedler. Sekretariatets erfaringer med manuelle opptellinger i Oslo er at de er tid- og ressurskrevende og at det er vanskelig å oppnå et tilstrekkelig presisjonsnivå ved manuell opptelling. For å opprettholde behovet og nødvendigheten av to uavhengige opptellinger innenfor begrensede tidsrammer mener sekretariatet at det er en nødvendig tilføyelse departementet gjør når de åpner for at foreløpig opptelling av stemmesedlene likevel kan foregå ved et edb-teknisk system dersom det benyttes et annet system enn ved den endelige opptellingen. Sekretariatet vil derfor anbefale at valgstyret slutter seg til departementets forslag.

- Kontrolltelling av stemmesedlene pga avvik mellom foreløpig og endelig opptelling skal foregå manuelt.

Departementet foreslår at dersom det gjennomføres en kontrolltelling av stemmesedlene grunnet avvik i resultatet av den foreløpige og den endelige opptellingen, skal denne foregå manuelt. Det er noe uklart hvordan denne bestemmelsen skal forstås. Den kan forstås slik at valgstyret som ansvarlig for kommunens endelige valgoppgjør skal vurdere avvikets størrelse for så å beslutte når det skal kontrolltelles og når man skal godkjenne resultatet fra den endelige opptellingen, selv om det er en liten differanse i forhold til resultatet fra den foreløpige opptellingen. En slik praksis har den svakheten at det blir fristende å akseptere avvik for å slippe å foreta kontrolltelling.

En annen forståelse kan være at kontrolltelling som definert prosedyre, uansett skal foregå manuelt. I Oslo kommune gjennomføres kontrolltellinger basert på nulltoleranse, det vil si at selv med en differanse på én stemme mellom den foreløpige og endelige opptellingen, foretas det en kontrolltelling uavhengig av stemmekretsens størrelse. Det er ønskelig fra sekretariatets side å

videreføre denne praksis med nulltoleranse i forhold til avvik. Departementets forslag vil innebære at dette ikke vil la seg gjøre.

Kontrolltelling ved avvik mellom foreløpig og endelig opptelling har til nå skjedd ved en ny maskinell opptellingsprosedyre. På valgdagen i 2003 og 2005 var det avvik mellom den foreløpige opptellingen ute på valglokalet og den endelige opptellingen i 73 av 100 kretser i 2003 og i 24 av 110 kretser i 2005. Oslo kommune innførte maskinell opptelling første gang i 1981. Bakgrunnen for dette var ønsket om å få raskere resultater og ønsket om å finne en løsning på de problemene man hadde med å avlevere et endelig resultat med den nødvendige grad av presisjon. De teknologiske løsningene både på opptellingssiden og på valgoppgjørssiden har i løpet av denne perioden vært under kontinuerlig utvikling og holder i dag meget høy kvalitet. Utviklingen har også lagt til grunn de krav som departementet selv stilte gjennom den tidligere ordningen med statlig godkjenning av slike løsninger.

Forbedringen har de siste årene vært størst i forbindelse med registrering av personstemmer ved lokalvalg som i en stor kommune som Oslo. Til orientering kan nevnes at det ved siste kommunestyrevalg i 2003 ble avgitt 73 182 rettede stemmesedler, sannsynligvis med mer enn en rettelse i snitt pr stemmeseddel. Det ble avgitt 27 960 slengere (personstemmer fra andre lister). Vi kan vanskelig se hvordan et personvalg i dette omfang, med en tilfredsstillende grad av nøyaktighet, kan gjennomføres uten ved hjelp av elektroniske løsninger.

Departementet henviser til at Sverige ikke benytter elektroniske opptelling. Det gjøres i den forbindelse oppmerksom på at velgerne i Sverige har langt mer begrensede muligheter til å foreta rettelser. De har anledning til å gi en tilleggsstemme til en kandidat på listen, noe som gjør opptelling og selve valgoppgjøret langt enklere. I tillegg er det i Sverige akseptert at endelig valgresultat foreligger først 10 dager etter valgdagen (www.val.se/pdf/valisverige.pdf). I Oslo foreligger endelig valgresultat normalt dagen etter valgdagen.

De nevnte differansene er normalt svært små og tilfeldige. Departementet henviser til at det kan være feil i leseren (skanneren), at den ikke registrerer alle sedler, at det kan være feil i programvaren osv. Det er viktig at slike løsninger testes før de tas i bruk. I Oslo foretas det flere tester før opptellingen begynner. Testene avsluttes med en større "fullskala" test der det lages et fullt valgoppgjør med stemmesedler i et større omfang (over 10 000) fordelt på 110 kretser, både forhåndsstemmer og valgtingsstemmer. Det legges inn flere variabler for blant annet å teste systemets evne til å registrere rettelser. Lesernes evne til å lese sedlene og programvarens nøyaktighet avklares gjennom såpass grundige tester. En programmeringsfeil vil dessuten måtte være en systematisk feil som ville gå igjen gjennom hele opptellingen. Dette vil bli avdekket med en gang fordi man da ville få de samme avvikene i forhold til alle kretsene som telles, noe som kontrolleres mot de foreløpige resultatene fra valglokalene. Avvikene er som nevnt små og tilfeldige. Det anbefales at departementet i stedet for å stille krav om manuell kontrolltelling vurderer å gjeninnføre ordningen med statlig godkjenning av elektroniske løsninger og vurderer å innføre krav om dokumentasjon av gjennomførte tester i forbindelse med kommunenes valgoppgjør.

Ved stortingsvalget i 2005 var det en differanse mellom foreløpig resultat fra valglokalene og endelig opptelling i Rådhuset i 24 av 110 kretser. Skulle departementets forslag om manuell kontrolltelling bli vedtatt og praktisert i Oslo ut fra tidligere krav om nulltoleranse, vil en så omfattende del av valgoppgjøret gå til en manuell kontrolltelling at resultatene først vil foreligge omtrent en uke etter valget. Sekretariatet ser det derfor som lite hensiktsmessig å investere i en

relativt kostbar maskinell opptellingsløsning og vil anta at det vil være mest hensiktsmessig at den endelige opptellingen i sin helhet foretas manuelt.

Sekretariatet anbefaler derfor at valgstyret ikke slutter seg til departementets forslag på dette punkt.

- Foreløpig opptelling av stemmesedler avgitt på forhånd kan starte søndag før valgdagen.

I henhold til dagens regler kan den foreløpige opptellingen av forhåndsstemmer først begynne mandag, valgdagen.

Av hensyn til at kommuner med et stort antall forhåndsstemmer skal kunne være ferdig med opptellingen av forhåndsstemmer innen valglokalene stenger på valgdagen, foreslår departementet at de kommunene som mener å ha behov for det selv bør kunne avgjøre om opptellingen av forhåndsstemmer kan starte på søndag før valgdagen. Sekretariatet anser forslaget som positivt og vil gi de kommuner som ønsker det bedre tid i forbindelse med opptellingen av forhåndsstemmene. For Oslo sin del er dette særlig positivt sett i lys av at kommunen i 2007 skal gjennomføre og foreta opptellingen av 16 ulike valg. Det anbefales at valgstyret slutter seg til departementets forslag om at opptelling av forhåndsstemmer kan begynne på søndag.

- Andre forhold

I tillegg ber departementet høringsinstansene å vurdere om skjæringsdatoen for manntallet kan flyttes fra 31. mai til 30. juni i valgåret uten at dette vil gjøre det vanskelig å sende ut valgkort. Etter departementets vurdering er dette et tiltak som kan bidra til å redusere antall forkastelser fordi velgeren ikke sto innført i manntallet på valgdagen. Sekretariatet kan ikke se at dette vil ha noen negative konsekvenser og vil anbefale at valgstyret slutter seg til departementets forslag.

Departementet ber også om en vurdering av om det bør innføres restriksjoner når det gjelder mediernes adgang til å publisere meningsmålinger de siste dagene før valgdagen. Bakgrunnen for dette er at det har blitt reist spørsmål om publisering av partimålinger i media rett før valget kan påvirke velgernes stemmegivning. En utredning departementet har innhentet fra Institutt for medier og kommunikasjon ved Universitetet i Oslo konkluderer med at det ikke kan påvises noen klare sammenhenger mellom partienes oppslutning på meningsmålinger og den oppslutning de oppnår i selve valget. Sekretariatet har som ansvarlig for den tekniske valggjennomføringen ingen synspunkter på om det bør innføres restriksjoner når det gjelder publisering av meningsmålinger.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Departementet antar at det kun er forslaget om å pålegge kommunene å sende ut valgkort til velgerne som har en økonomisk konsekvens. De administrative konsekvensene antas å være små. Sekretariatet kan slutte seg til departementets vurdering. Departementets forslag om en manuell kontrolltelling vil imidlertid ha store administrative konsekvenser og kan også få økonomiske konsekvenser, litt avhengig av hvilke løsninger man velger

Direktøren anbefaler valgstyret å fatte følgende vedtak:

Oslo valgstyre avgir følgende uttalelse til Kommunal- og regionaldepartementets høringsnotat om endringer i valgloven:

Til § 2-3 overskriften og nytt 3. ledd:

Oslo kommune støtter departementets forslag om å innføre obligatorisk valgkort i alle landets kommuner. Dette vil kunne medføre at flere får informasjon om hvilken kommune de er manntallsført i slik at de møter opp på rett sted valgdagen.

Til § 2-9:

Oslo kommune støtter departementets forslag om at det i forskrift kan gis bestemmelser om produksjon, utforming, utsendelse og bruk av valgkort. Forskriften må ikke utformes slik at det ikke blir anledning til å få inn annen lokal informasjon på valgkortet.

Til § 8-1 annet og tredje ledd:

Oslo kommune støtter ikke departementets forslag om å endre siste frist for avgivelse av forhåndsstemme innenriks til siste torsdag før valgdagen, fordi det er vanskelig å nå frem til velgerne med informasjon om endringer av frister som påvirker velgerens mulighet til å avgi stemme. I Oslo ble det avgitt ca 10 000 forhåndsstemmer i Oslo siste fredag før valgdagen i 2005.

Oslo kommune støtter departementets forslag om å endre på fristen for mottak av forhåndsstemmer til første tirsdag etter valgdagen kl. 20.00. En slik fristjustering vil i seg selv medføre at de fleste forhåndsstemmer som tidligere har blitt forkastet som for sent innkommet, vil bli tatt med i valgoppgjøret.

Til § 8-3 sjette ledd tredje punktum

Dersom forslag til endringer i § 8-1 blir vedtatt, har ikke Oslo kommune noen synspunkter på departementets forslag om å endre fristen for når søknad om ambulerende stemmegivning må være innkommet til kommunen, da dette anses som en konsekvens av foregående.

Til § 8-4 tredje ledd og § 9-5 annet ledd annet punktum og nytt tredje punktum:

Oslo kommune støtter departementets forslag om at velger som er ukjent for stemmemottaker skal legitimere seg, eller at velgerens identitet kan bekreftes av en annen person over 18 år som legitimerer seg. Departementet bes å fastsette i forskrift krav til hvilken type legitimasjon som ansees som gyldig.

Til § 10-1 første ledd bokstav g:

Oslo kommune støtter departementets forslag om at stemmegivning som er kommet inn til valgstyret innen kl 20.00 første tirsdag etter valgdagen skal godkjennes.

Til § 10-4 femte ledd og nytt sjette ledd:

Oslo kommune støtter departementets forslag i femte ledd om at stemmesedlene skal telles i to omganger, ved en foreløpig opptelling og en endelig opptelling. Foreløpig opptelling skal foretas ved manuell telling av stemmesedlene. Den foreløpige opptellingen av stemmesedlene kan likevel foregå ved hjelp av edb-teknisk utstyr dersom det benyttes et annet system ved den foreløpige opptellingen enn det som benyttes ved den endelige opptellingen.

Oslo kommune støtter ikke departementets forslag til nytt sjette ledd der det fremkommer at dersom det gjennomføres kontrolltelling av stemmesedlene grunnet avvik i resultatet mellom den foreløpige og endelige opptellingen, skal denne tellingen foregå manuelt. Oslo kommune mener at dette ikke bidrar til et mer nøyaktig valgoppgjør. Oslo kommune innførte maskinell telling i 1981 fordi det var vanskelig å gjennomføre et manuelt valgoppgjør med tilstrekkelig grad av presisjon. Erfaringene ved bruk av maskinell opptelling er at denne metoden er langt mer nøyaktig enn en manuell opptelling. Det er derfor naturlig at man bruker den mest nøyaktige metoden som siste opptelling og ikke bruker en upresis manuell metode som siste kontroll. Det anbefales at departementet i stedet for å stille krav om manuell kontrolltelling vurderer å gjeninnføre ordningen med statlig godkjenning av elektroniske løsninger og vurderer å innføre krav om dokumentasjon av gjennomførte tester i forbindelse med kommunenes valgoppgjør.

Til § 10-5 første ledd første punktum:

Oslo kommune støtter departementets forslag om at foreløpig opptelling av stemmesedler avgitt på forhånd kan starte søndagen før valgdagen,

Skjæringsdato for manntallet

Oslo kommune støtter departementets forslag om å flytte skjæringsdatoen for manntallet fra 31. mai til 30. juni i valgåret.

Tidspunkt for meningsmålinger

Oslo kommune har ingen synspunkter på tidspunkt for publisering av meningsmålinger.

Trykt vedlegg: Høringsnotat om endringer i valgloven

Sak 20 Høring - endringer i valgloven

Sendt til sekretariatet

Valgstyret i Oslo har behandlet saken i møte 12/09/2006 sak 20

Følgende representanter deltok under behandlingen av saken:

Per Ditlev-Simonsen (H), Marit Berger Røsland (H), Brit Andreassen (H), Knut Even Lindsjørn (SV), Hans-Petter Aas (SV), Tore Jan Øvsthun (F), Terje Sven Skog (RV), Khalid Mahmood (A), Trond Jensrud (A), Fabian Stang (H), Heidi Rømming (SV), Tone Elisabeth Larssen (F), Tariq Mehmood Shah (V), Aud Kvalbein (KrF)

Møtet ble satt med 14 medlemmer. A manglet 1 representant.

Votering:

Innstillingen, minus forslag til endring av § 8-4 og § 9-5, ble enstemmig vedtatt. Innstillingens § 8-4 og § 9-5 ble vedtatt mot 1 stemme (RV).

Etter dette er valgstyrets vedtak:

Oslo valgstyre avgir følgende uttalelse til Kommunal- og regionaldepartementets høringsnotat om endringer i valgloven:

Til § 2-3 overskriften og nytt 3. ledd:

Oslo kommune støtter departementets forslag om å innføre obligatorisk valgkort i alle landets kommuner. Dette vil kunne medføre at flere får informasjon om hvilken kommune de er manntallsført i slik at de møter opp på rett sted valgdagen.

Til § 2-9:

Oslo kommune støtter departementets forslag om at det i forskrift kan gis bestemmelser om produksjon, utforming, utsendelse og bruk av valgkort. Forskriften må ikke utformes slik at det ikke blir anledning til å få inn annen lokal informasjon på valgkortet.

Til § 8-1 annet og tredje ledd:

Oslo kommune støtter ikke departementets forslag om å endre siste frist for avgivelse av forhåndsstemme innenriks til siste torsdag før valgdagen, fordi det er vanskelig å nå frem til velgerne med informasjon om endringer av frister som påvirker velgernes mulighet til å avgi stemme. I Oslo ble det avgitt ca 10 000 forhåndsstemmer i Oslo siste fredag før valgdagen i 2005.

Oslo kommune støtter departementets forslag om å endre på fristen for mottak av forhåndstemmer til første tirsdag etter valgdagen kl. 20.00. En slik fristjustering vil i seg selv medføre at de fleste forhåndsstemmer som tidligere har blitt forkastet som for sent innkommet, vil bli tatt med i valgoppgjøret.

Til § 8-3 sjette ledd tredje punktum

Dersom forslag til endringer i § 8-1 blir vedtatt, har ikke Oslo kommune noen synspunkter på departementets forslag om å endre fristen for når søknad om ambulerende stemmegivning må være innkommet til kommunen, da dette anses som en konsekvens av foregående.

Til § 8-4 tredje ledd og § 9-5 annet ledd annet punktum og nytt tredje punktum:

Oslo kommune støtter departementets forslag om at velger som er ukjent for stemmemottaker skal legitimere seg, eller at velgerens identitet kan bekreftes av en annen person over 18 år som legitimerer seg. Departementet bes å fastsette i forskrift krav til hvilken type legitimasjon som ansees som gyldig.

Til § 10-1 første ledd bokstav g:

Oslo kommune støtter departementets forslag om at stemmegivning som er kommet inn til valgstyret innen kl 20.00 første tirsdag etter valgdagen skal godkjennes.

Til § 10-4 femte ledd og nytt sjette ledd:

Oslo kommune støtter departementets forslag i femte ledd om at stemmesedlene skal telles i to omganger, ved en foreløpig opptelling og en endelig opptelling. Foreløpig opptelling skal foretas ved manuell telling av stemmesedlene. Den foreløpige opptellingen av stemmesedlene kan likevel foregå ved hjelp av edb-teknisk utstyr dersom det benyttes et annet system ved den foreløpige opptellingen enn det som benyttes ved den endelige opptellingen.

Oslo kommune støtter ikke departementets forslag til nytt sjette ledd der det fremkommer at dersom det gjennomføres kontrolltelling av stemmesedlene grunnet avvik i resultatet mellom den foreløpige og endelige opptellingen, skal denne tellingen foregå manuelt. Oslo kommune mener at dette ikke bidrar til et mer nøyaktig valgoppgjør. Oslo kommune innførte maskinell telling i 1981 fordi det var vanskelig å gjennomføre et manuelt valgoppgjør med tilstrekkelig grad av presisjon. Erfaringene ved bruk av maskinell opptelling er at denne metoden er langt mer nøyaktig enn en manuell opptelling. Det er derfor naturlig at man bruker den mest nøyaktige metoden som siste opptelling og ikke bruker en upresis manuell metode som siste kontroll. Det anbefales at departementet i stedet for å stille krav om manuell kontrolltelling vurderer å gjeninnføre ordningen med statlig godkjenning av elektroniske løsninger og vurderer å innføre krav om dokumentasjon av gjennomførte tester i forbindelse med kommunenes valgoppgjør.

Til § 10-5 første ledd første punktum:

Oslo kommune støtter departementets forslag om at foreløpig opptelling av stemmesedler avgitt på forhånd kan starte søndagen før valgdagen,

Skjæringsdato for manntallet

Oslo kommune støtter departementets forslag om å flytte skjæringsdatoen for manntallet fra 31. mai til 30. juni i valgåret.

Tidspunkt for meningsmålinger

Oslo kommune har ingen synspunkter på tidspunkt for publisering av meningsmålinger.

Oslo bystyres sekretariat, den 15. september 2006

Asbjørn Ausland